2024/995

26.3.2024

ROZHODNUTIE RADY (EÚ, Euratom) 2024/995

z 12. marca 2024

o poverení začať rokovania so Švajčiarskou konfederáciou o inštitucionálnych ustanoveniach v dohodách medzi Európskou úniou a Švajčiarskou konfederáciou týkajúcich sa vnútorného trhu, o dohode o účasti Švajčiarskej konfederácie na programoch Únie a o dohode, ktorá tvorí základ pre trvalý príspevok Švajčiarskej konfederácie k súdržnosti Únie

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 217 v spojení s článkom 218 ods. 3 a článkom 4,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, a najmä na jej článok 101,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

keďže:

(1) Vzťahy medzi Úniou a Švajčiarskou konfederáciou (ďalej len „Švajčiarsko“) sa časom vyvíjajú smerom k vyššej miere integrácie medzi nimi. Švajčiarsko získalo prístup k viacerým odvetviam spojeným s vnútorným trhom a boli schválené rokovania s cieľom rozšíriť účasť Švajčiarska na vnútornom trhu.

(2) Rozhodnutím Rady zo 6. mája 2014 ([1]) sa schválilo začatie rokovaní medzi Úniou a Švajčiarskom o dohode o inštitucionálnom rámci, ktorým sa riadia dvojstranné vzťahy (ďalej len „dohoda o inštitucionálnom rámci“).

(3) V novembri 2018 Komisia a Švajčiarsko finalizovali návrh znenia dohody o inštitucionálnom rámci.

(4) V máji 2021 Švajčiarsko rokovania o dohode o inštitucionálnom rámci jednostranne ukončilo.

(5) Vo februári 2022 švajčiarska Spolková rada predložila alternatívny postup, ktorý tvoril rozsiahly balík opatrení týkajúcich sa dvojstranných vzťahov medzi Úniou a Švajčiarskom vrátane nového prístupu k inštitucionálnym prvkom. Inštitucionálne prvky by sa zahrnuli do každej dvojstrannej dohody týkajúcej sa vnútorného trhu, a nie do horizontálnej dohody.

(6) Na základe výsledkov prieskumných rozhovorov, ktoré sa uskutočnili medzi Komisiou a Švajčiarskom od marca 2022 a vychádzajúc z mandátu na rokovania o dohode o inštitucionálnom rámci z roku 2014 a predchádzajúcich mandátov na rokovania o dohodách o elektrickej energii, zdraví a bezpečnosti potravín, ako aj o účasti Švajčiarska v Agentúre Európskej únie pre vesmírny program a Železničnej agentúre Európskej únie Komisia odporučila, aby sa začali rokovania so Švajčiarskom o rozsiahlom balíku, ktorého súčasťou by boli inštitucionálne ustanovenia, ktoré sa majú zahrnúť do existujúcich a budúcich dohôd týkajúcich sa vnútorného trhu, ktorými sa zabezpečí dynamické zosúlaďovanie s *acquis* Únie, jednotný výklad a uplatňovanie týchto dohôd a *acquis* Únie, a urovnávanie sporov**,** ako aj ustanovenia o štátnej pomoci, ktoré sa majú zahrnúť do existujúcich a budúcich dohôd týkajúcich sa vnútorného trhu. Uvedený balík by zahŕňal aj nové dohody o elektrickej energii, zdraví a bezpečnosti potravín, dohodu upravujúcu účasť Švajčiarska na programoch Únie, dohodu upravujúcu účasť Švajčiarska na činnosti Agentúry Únie pre vesmírny program, právne záväzný mechanizmus zaručujúci trvalý finančný príspevok Švajčiarska na znižovanie hospodárskych a sociálnych rozdielov v Únii a ďalšie prvky, ako napríklad finančný príspevok Švajčiarska za prístup k informačným systémom Únie a ich používanie.

([1]) Rozhodnutie Rady zo 6. mája 2014 o poverení začať rokovania o dohode medzi Európskou úniou a Švajčiarskou konfederáciou o inštitucionálnom rámci, ktorým sa riadia dvojstranné vzťahy.

(7) Predpokladom pre pokračujúcu účasť Švajčiarska na vnútornom trhu a možné rozšírenie účasti je, že pravidlá uplatniteľné na vzťahy so Švajčiarskom v oblastiach, na ktoré sa vzťahujú dohody medzi Úniou a Švajčiarskom týkajúce sa vnútorného trhu (ďalej len „dohody týkajúce sa vnútorného trhu“), sú rovnaké ako pravidlá uplatňované na vnútornom trhu.

(8) S cieľom zabezpečiť homogenitu a rovnaké podmienky pre hospodárske subjekty v rámci vnútorného trhu by sa dohody týkajúce sa vnútorného trhu a akty Únie uvedené v týchto dohodách mali uplatňovať v súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie. To by sa malo vzťahovať na všetku judikatúru stanovenú pred ukončením rokovaní aj po ňom.

(9) Homogenita si okrem toho vyžaduje, aby sa súčasné a budúce právo Únie v oblastiach, na ktoré sa dohody týkajúce sa vnútorného trhu vzťahujú, do nich začleňovali podľa toho, ako sa budú prijímať, vyvíjať alebo meniť. Na tento účel by sa mal stanoviť postup začleňovania vrátane maximálnej lehoty na implementáciu.

(10) Mal by sa zriadiť nezávislý rozhodcovský súd na urovnávanie sporov. Rozhodcovský súd by mal postúpiť otázky, ak uplatňovanie ustanovení dohôd týkajúcich sa vnútorného trhu zahŕňa pojmy práva Únie vrátane možných výnimiek a záruk, Súdnemu dvoru Európskej únie na záväzné rozhodnutie.

(11) Do všetkých existujúcich a budúcich dohôd týkajúcich sa vnútorného trhu by sa mali zahrnúť rovnaké inštitucionálne ustanovenia, aby sa uľahčilo ich koordinované a konzistentné uplatňovanie. Uvedené inštitucionálne ustanovenia by sa zaviedli najmä v týchto existujúcich dohodách: Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a Švajčiarskou konfederáciou na strane druhej o voľnom pohybe osôb ([2]) (ďalej len „dohoda o voľnom pohybe osôb“), Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o leteckej doprave ([3]) (ďalej len „dohoda o leteckej doprave“), Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o železničnej a cestnej preprave tovaru a osôb ([4]) (ďalej len „dohoda o železničnej a cestnej preprave tovaru a osôb“), Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o vzájomnom uznávaní vo vzťahu k posudzovaniu zhody ([5]) a Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o obchode s poľnohospodárskymi výrobkami ([6]), všetky podpísané v Luxemburgu 21. júna 1999. Uvedené inštitucionálne ustanovenia by sa zahrnuli aj do budúcich dohôd o elektrickej energii a bezpečnosti potravín. Mali by sa uplatňovať analogicky v budúcej dohode v oblasti zdravia, ak sa v uvedenej dohode stanoví účasť Švajčiarska na mechanizmoch a sieťach Únie.

(12) S cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky pre hospodársku súťaž na vnútornom trhu by sa do existujúcej dohody o leteckej doprave a existujúcej dohody o železničnej a cestnej preprave tovaru a osôb, ako aj do budúcich dohôd týkajúcich sa vnútorného trhu vrátane dohody o elektrickej energii mali zahrnúť pravidlá štátnej pomoci uplatniteľné na členské štáty a Švajčiarsko. Okrem toho by sa preskúmanie akejkoľvek štátnej pomoci vo Švajčiarsku malo zakladať na hmotnoprávnych a procesných pravidlách rovnocenných pravidlám uplatňovaným v rámci Únie.

(13) Bez toho, aby bola dotknutá povinnosť začleniť súčasné a budúce právo Únie do dohody o voľnom pohybe osôb a vykladať takéto právo Únie v súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie, a pri rešpektovaní zásad nediskriminácie medzi členskými štátmi a reciprocity, sa môžu dohodnúť osobitné ustanovenia, ktorými sa bez ohľadu na budúce právo Únie Švajčiarsku vyhradí možnosť prijať alebo zachovať určité opatrenia. Uvedené opatrenia by nemali viesť k obmedzeniu práv, ktoré v súčasnosti požívajú občania Únie na základe dohody o voľnom pohybe osôb.

(14) Bez toho, aby bola dotknutá povinnosť začleniť súčasné a budúce právo Únie v oblasti vysielania pracovníkov do dohody o voľnom pohybe osôb a vykladať takéto právo Únie v súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie, sa môžu dohodnúť osobitné ustanovenia, ktorými sa bez ohľadu na budúce právo Únie Švajčiarsku vyhradí možnosť prijať alebo zachovať určité opatrenia, aby sa zohľadnili špecifiká švajčiarskeho pracovného trhu a zaručilo uplatňovanie dohody o voľnom pohybe osôb.

([2]) Ú. v. ES L 114, 30.4.2002, s. 6.
([3]) Ú. v. ES L 114, 30.4.2002, s. 73.
([4]) Ú. v. ES L 114, 30.4.2002, s. 91.
([5]) Ú. v. ES L 114, 30.4.2002, s. 369.
([6]) Ú. v. ES L 114, 30.4.2002, s. 132.

(15) Bez toho, aby bola dotknutá povinnosť začleniť súčasné a budúce právo Únie v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje dohoda o železničnej a cestnej preprave tovaru a osôb, a vykladať takéto právo Únie v súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie, sa môžu dohodnúť osobitné ustanovenia, ktorými sa bez ohľadu na budúce právo Únie Švajčiarsku vyhradí možnosť prijať alebo zachovať určité opatrenia. Uvedenými opatreniami by sa nemal zmeniť rozsah pôsobnosti dohody o železničnej a cestnej preprave tovaru a osôb, ktorá zahŕňa medzinárodnú osobnú dopravu, s výnimkou švajčiarskej dopravy, ktorá je výlučne vnútroštátna, to znamená vnútroštátnej diaľkovej, regionálnej a miestnej dopravy.

(16) S cieľom upevniť a prehĺbiť dlhodobú a úspešnú spoluprácu medzi Úniou a Švajčiarskom, najmä v oblasti výskumu a inovácií, vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže, športu a kultúry, ako aj v iných oblastiach spoločného záujmu by sa malo rokovať o dohode, ktorá umožňuje systematickejšiu budúcu účasť Švajčiarska na programoch Únie. Uvedenou dohodou by sa stanovili všeobecné podmienky účasti Švajčiarska na ktoromkoľvek programe Únie. Mali by sa dohodnúť aj osobitné podmienky účasti Švajčiarska na programoch Únie na obdobie 2021 – 2027, najmä pokiaľ ide o výskumné a inovačné programy, činnosť Európskeho spoločného podniku pre ITER a rozvoj energie jadrovej syntézy a program Digitálna Európa, Erasmus+, program Kreatívna Európa, program EU4Health a Copernicus.

(17) Vzhľadom na účasť Švajčiarska na vnútornom trhu Únie a s cieľom podporiť nepretržité a vyvážené posilňovanie hospodárskych a sociálnych vzťahov medzi Úniou a Švajčiarskom, Únia a Švajčiarsko by mali vytvoriť nový právne záväzný mechanizmus, ktorý by poskytol pravidelný, vzájomne dohodnutý a spravodlivý finančný príspevok Švajčiarska na znižovanie hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi ich regiónmi. Uvedený nový právne záväzný mechanizmus by mal byť pripravený pre budúci viacročný finančný rámec Únie.

(18) Bez toho, aby bol dotknutý súčasný rozsah rokovaní uvedený v tomto rozhodnutí, ak by Švajčiarsko vyjadrilo záujem o rozšírenie dohodnutého rozsahu, bolo by v záujme Únie zahrnúť aj ďalšie oblasti, ako je rozsah pôsobnosti, modernizácia a vývoj Dohody medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou, podpísanej 22. júla 1972 ([7]), ktorá sa zaoberá voľným obchodom, najmä pokiaľ ide o spracované poľnohospodárske výrobky. Takéto rozšírenie rozsahu rokovaní by sa muselo povoliť v súlade s príslušnými postupmi najmä preto, že zahŕňa posúdenie zo strany Únie, či takéto rozšírenie rozsahu rokovaní naďalej odráža záujmy Únie v príslušnom čase,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

1. Komisia sa týmto poveruje začať rokovania v mene Únie so Švajčiarskou konfederáciou o rozsiahlom balíku opatrení týkajúcich sa dvojstranných vzťahov, ktorý tvoria

— inštitucionálne ustanovenia v dvojstranných dohodách a v prípade potreby osobitné úpravy týchto dohôd,

— dohoda o účasti Švajčiarska na programoch Únie a

— právne záväzný mechanizmus, ktorý by poskytol vzájomne dohodnuté a spravodlivé finančné príspevky Švajčiarska na znižovanie hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi regiónmi a

— ustanovenia týkajúce sa finančného príspevku Švajčiarska za jeho prístup k určitým informačným systémom Únie a ich používanie.

2. Rokovania sa povedú na základe smerníc Rady na rokovania uvedených v dodatku k tomuto rozhodnutiu.

([7]) Dohoda medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou (Ú. v. ES L 300, 31.12.1972, s. 189).

Článok 2

Rokovania sa vedú po porade s pracovnou skupinou pre Európske združenie voľného obchodu (EZVO), ktorá koná ako osobitný výbor v súlade s článkom 218 ods. 4 ZFEÚ, a na základe smerníc uvedených v dodatku k tomuto rozhodnutiu.

Článok 3

Týmto rozhodnutím sa nahrádza a zrušuje rozhodnutie Rady zo 6. mája 2014 o poverení začať rokovania o dohode medzi Európskou úniou a Švajčiarskou konfederáciou o inštitucionálnom rámci, ktorým sa riadia dvojstranné vzťahy.

Článok 4

Toto rozhodnutie je určené Komisii.

V Bruseli 12. marca 2024

Za Radu
predseda
V. VAN PETEGHEM